

Θεραπευτικό παιχνίδι & παιγνιοθεραπεία (2^ο μάθημα)

Εαρινό 2025-2026

Τμήμα Κοινωνικής Εργασίας (0804.6.012.0)

Καλούδη Σοφία Γεωργία

Αναφορά στο 1^ο Μάθημα

Θεωρία γνωστικής ανάπτυξης Piaget
(αναδρομή στο 1^ο μάθημα για τις θεωρίες)

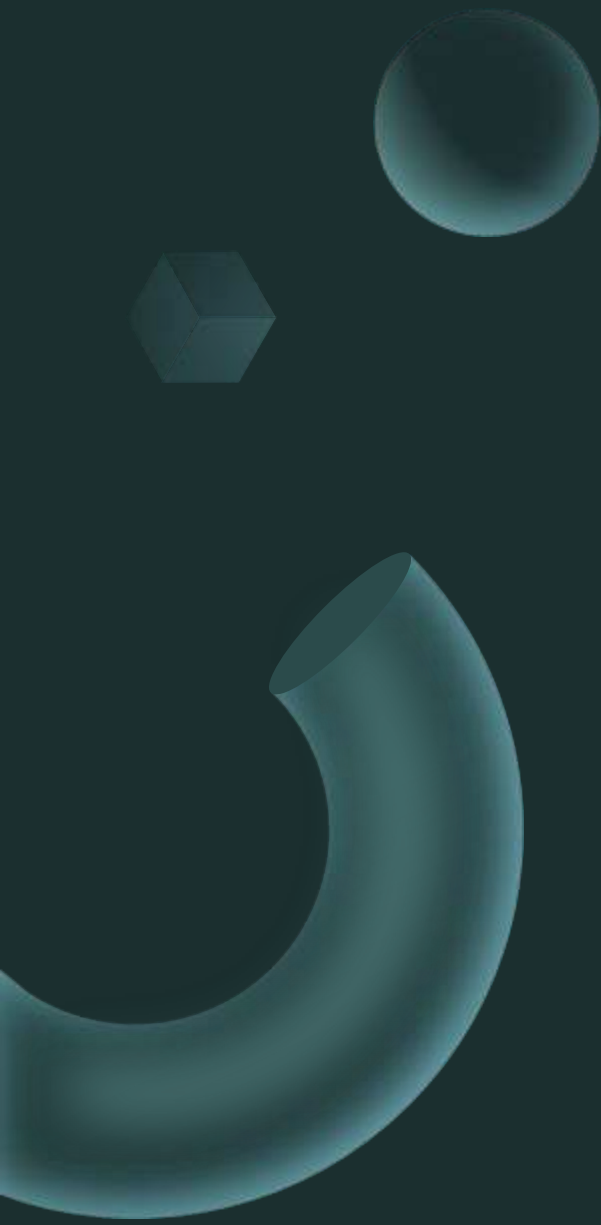
<https://youtu.be/IhcgYgx7aAA>

Αναφορά στο 1^ο Μάθημα

Θεωρία του Vygotsky
(αναδρομή στο 2^ο μάθημα για τις θεωρητικές
προσεγγίσεις)

<https://youtu.be/8I2hrSRbmHE>

*«Το παιχνίδι είναι από μόνο του μια θεραπεία»
(Winnicott 1971: 50)*

Η Ιστορική τοποθέτησή της.....

- Η παιγνιοθεραπεία ξεκίνησε από τις αρχές του 19^{ου} αιώνα και αναδείχτηκε ως η πιο δημοφιλής ψυχοθεραπευτική προσέγγιση για παιδιά. Ξεκίνησε από τη Μ. Βρετανία μέσα από το ψυχαναλυτικό μοντέλο (1920- 1930) και διένυσε δυναμικά μια ακμαία περίοδο έως τη δεκαετία του 60' όπου ξεκίνησε στην Αμερική η Προσωποκεντρική Παιγνιοθεραπεία με πρωτοπόρο τη **V. Axline**.
- Το **play therapy** βοήθησε τους γονείς, πώς να σχετίζονται καλύτερα με τα παιδιά τους και να γίνονται ενεργοί στη θεραπεία τους. Παράλληλα η συμπεριφορική προσέγγιση έδωσε πιο μετρήσιμα αποτελέσματα στη θεραπευτική διαδικασία. Τη δεκαετία του 1980 οι πιο σημαντικοί εκπρόσωποι της προσωποκεντρικής παιγνιοθεραπείας στην Μ. Βρετανία είναι η Cattanach και η Jennings η οποία ξεκίνησε την εκπαίδευση της παιγνιοθεραπείας στην Ελλάδα(1990).

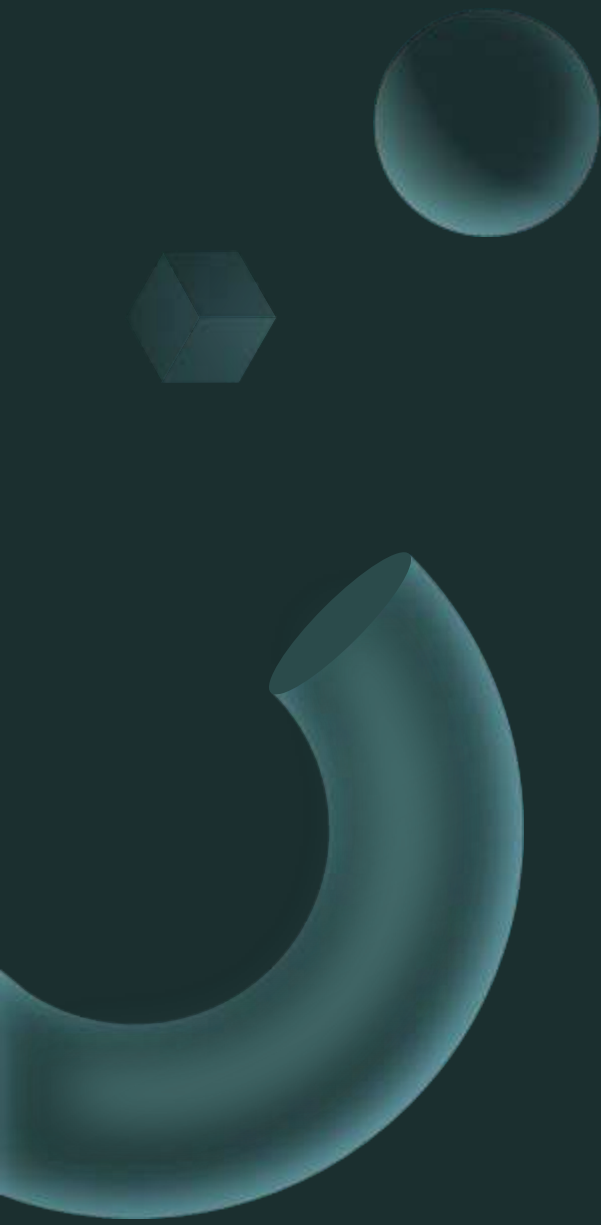
Να ορίσουμε την παιγνιοθεραπεία ;

- Η παιγνιοθεραπεία ορίζεται από τη Βρετανική Ένωση Παιγνιοθεραπευτών ως:
- «Ένας τρόπος να βοηθήσουμε τα παιδιά να εκφράσουν τα συναισθήματά τους και να αντιμετωπίσουν τα συναισθηματικά τους προβλήματα, χρησιμοποιώντας το παιχνίδι ως κύριο εργαλείο επικοινωνίας» (BADTH , 2009).
- Αντίστοιχα ο ορισμός του Wilson, εστιάζει στις πτυχές διαπροσωπικών σχέσεων στην παιγνιοθεραπεία:
- «Ένα μέσο δημιουργίας έντονων εμπειριών, σχέσεων μεταξύ θεραπευτών και παιδιών ή νέων, όπου το παιχνίδι είναι το κύριο μέσο επικοινωνίας» (Wilson, 2000: 257).

<https://youtu.be/wiX9MEYmSLM>

Σε ποιους απευθύνεται ;

- Σε παιδιά με προβλήματα συμπεριφοράς, μαθησιακές ή συναισθηματικές δυσκολίες, αναπτυξιακές δυσκολίες, κοινωνικές δυσκολίες, νοητική καθυστέρηση, τραυματικά γεγονότα στη ζωή τους (πένθος, διαζύγιο, κακοποίηση). Δύσκολα προβλήματα μπορεί να αντιμετωπιστούν με μακροχρόνιες στρατηγικές επίλυσης.
- Ηλικιακές ομάδες από 3 ετών έως 11 ετών. Πρόσφατα χρησιμοποιείται και σε βρέφη αλλά και ως ψυχοθεραπευτική μέθοδος σε εφήβους.
- Οι γονείς θα φέρουν τα παιδιά στον ειδικό, όταν παρατηρήσουν δυσκολίες προσαρμογής στο σχολικό περιβάλλον (συμπεριφορά, απομόνωση, εκφοβισμός), στη σχολική τους ετοιμότητα, εμφανίζουν δυσκολίες στις οικογενειακές σχέσεις ή στις σχέσεις τους με τους συνομηλίκους.

Μοντέλα Παιγνιοθεραπείας

Κατευθυντική Παιγνιοθεραπεία

Στην **κατευθυντική** παιγνιοθεραπεία ο θεραπευτής αναλαμβάνει ενεργητικό ρόλο στο παιχνίδι. Μπορεί να προτείνει υλικά και παιχνίδια με στόχο το παιδί να επεξεργαστεί αυτό που τον απασχολεί.

- Το πλεονέκτημα του κατευθυντικού παιχνιδιού είναι η έμφαση θεραπευτικών αποτελεσμάτων και αλλαγών σε πιο σύντομο χρονικό διάστημα σε σχέση με τη **MH** κατευθυντική Παιγνιοθεραπεία η οποία ακολουθεί τη προσωποκεντρική φιλοσοφία και αφήνει χώρο στο παιδί για ελεύθερο παιχνίδι.
- **Παράδειγμα:** Ο θεραπευτής μπορεί να διαβάσει ένα παραμύθι σχετικό με αυτό που βιώνει το παιδί και στη συνέχεια να του ζητήσει να ζωγραφίσει μια σκηνή από το παραμύθι ή να δοκιμάσουν ένα παιχνίδι ρόλων, να παίξει στην αμμοδόχο και να κατασκευάσει τη δική του ιστορία ή να κάνουν κάποιο κινητικό παιχνίδι με σωματικές ασκήσεις.
- Ενδείκνυται: Σε ομάδες με συγκεκριμένο στόχο ή σε παιδιά που δυσκολεύονται να πάρουν πρωτοβουλίες και να κάνουν κάτι δημιουργικό και αυθόρμητο.
- <https://youtu.be/dX2Q2UOvisY>

Μη Κατευθυντική Παιγνιοθεραπεία

- Στο ΜΗ κατευθυντικό παιχνίδι, ο θεραπευτής έχει πιο παθητικό ρόλο. Το παιδί επιλέγει τα παιχνίδια και τις δραστηριότητες μέσα σε ένα πλαίσιο που τα βασικά όρια τα έχει βάλει ο θεραπευτής.
- Με υποβοήθηση το θεραπευτή το παιδί είναι ελεύθερο να επιλέξει τα συναισθήματα που επιθυμεί να εξερευνήσει. Αυτά τα συναισθήματα μπορεί να εκφραστούν άμεσα ή έμμεσα μέσα από τις δράσεις του παιδιού, τη γλώσσα και το παιχνίδι του.
- Ο θεραπευτής σέβεται τον προσωπικό ρυθμό και το χρόνο του παιδιού ξεχωριστά. Η ελευθερία της επιλογής που του παρέχει δίνει τη δυνατότητα της εκμάθησης του εσωτερικού ελέγχου (Ρόμπερσον, 2017).
- <https://youtu.be/l-Jqj3WrrRU>
- <https://youtu.be/T9j6rQ4rtQY>

Βασικές αρχές Μη κατευθυντικής παιγνιοθεραπείας (Axline, V. 1964)

- ❑ Πρέπει να αναπτύξει μια ζεστή και φιλική σχέση με το παιδί.
- ❑ Αποδέχεται το παιδί όπως είναι.
- ❑ Δημιουργεί ένα αίσθημα άδειας στη σχέση έτσι, ώστε το παιδί να νιώθει ελεύθερο να εκφράσει τα συναισθήματά του πλήρως.
- ❑ Είναι σε εγρήγορση για να αναγνωρίσει τα συναισθήματα που εκφράζει το παιδί και αντανακλά αυτά τα συναισθήματα με τέτοιο τρόπο ώστε το παιδί να αποκτήσει εικόνα για τη συμπεριφορά του.

Βασικές αρχές Μη κατευθυντικής παιγνιοθεραπείας (Axline, V. 1964)

- Διατηρεί βαθύ σεβασμό για την ικανότητα του παιδιού να λύνει τα προβλήματά του δίνοντας στο παιδί την ευκαιρία να το κάνει.
- Η ευθύνη να κάνει επιλογές και να θεσπίσει την αλλαγή, είναι του παιδιού.
- Δεν επιχειρεί να κατευθύνει τις ενέργειες ή τις συνομιλίες του παιδιού με οποιονδήποτε τρόπο.
- Το παιδί οδηγεί τον δρόμο, ο θεραπευτής ακολουθεί.

Βασικές αρχές Μη κατευθυντικής παιγνιοθεραπείας (Axline, V. 1964)

- ❑ Δεν βιάζεται η θεραπεία. Είναι μια σταδιακή διαδικασία και ως τέτοια πρέπει να αναγνωριστεί από τον θεραπευτή.
- ❑ Καθορίζει μόνο εκείνους τους απαραίτητους περιορισμούς για να αγκυροβολήσει τη θεραπεία στον κόσμο της πραγματικότητας και να συνειδητοποιήσει το παιδί την ευθύνη του στη σχέση.
- ❑ *****Η Axline V.** επηρεάστηκε από την προσωποκεντρική προσέγγιση του Rogers C., αναγνωρίζεται ως η δημιουργός της **μη** κατευθυντικής Παιγνιοθεραπείας.

Επιρροές Θεωρητικών πάνω στην Παιγνιοθεραπευτική προσέγγιση

- Ο **S. Freud** διαπίστωσε ότι το παιχνίδι θυμίζει τη εργασία ενός συγγραφέα που επινοεί κόσμους και φτιάχνει ιστορίες. Το παιδί εξερευνά πειραματίζεται, προσανατολίζεται σε σχέση με τον κόσμο γύρω του. Εξωτερικεύει τις εσωτερικές του ανάγκες και τον κόσμο του.
- Η **M. Klein** χρησιμοποιεί το παιχνίδι ως μέσο πρόσβασης στο ασυνείδητο και το συσχέτισε με τη διαδικασία ελεύθερων συνειρμών που κάνουν οι ενήλικες, αντί της λεκτικής διατύπωσης.
- Ο **D. Levy** ανέπτυξε μια τεχνική που τη ονόμασε «θεωρία αποφόρτισης» για παιδιά που έχουν βιώσει τραυματικά γεγονότα. <https://youtu.be/bXzKVpiSzH8>
- Η **M. Lowenfeld** ξεκίνησε το παιχνίδι με την άμμο ως θεραπευτικό εργαλείο όπου τα παιδιά εκφράζονται και δημιουργούν αναπαραστάσεις, από συλλογές, από φιγούρες και αντικείμενα πάνω στην άμμο, χωρίς καθοδήγηση.

- Ο **D. Kalf** ασχολήθηκε κι αυτός με την θεραπεία μέσω της **άμμου** με γνώμονα τη γιουνγκιανή προσέγγιση. Τα παιδιά βυθίζονται όλο και περισσότερο στον εσωτερικό τους κόσμο και εμφανίζονται σύμβολα που οδηγούν στις εσωτερικές τους συγκρούσεις. Έτσι ο εσωτερικός και ο εξωτερικός κόσμος του παιδιού συναντάται πάνω στην άμμο και λειτουργεί **θεραπευτικά**.
 - Ο **Bowlby** δίνει έμφαση στη μοναδική σχέση μητέρας – βρέφους και ανέπτυξε τη «θεωρία του δεσμού», η οποία αναφέρεται στη φύση των πρώιμων βιωμάτων και την επίδρασή τους στην προσωπικότητα του παιδιού. Ο **ασφαλής** δεσμός στην αρχή της ζωής του παιδιού διασφαλίζει υγιείς δεσμούς στη συνέχεια, ενώ το αντίθετο μπορεί να δημιουργήσει στο μέλλον σοβαρές ψυχοσυναισθηματικές διαταραχές.
- <https://youtu.be/WjOowWxOXCg>

- Ο **D. Winnicott** δίνει έμφαση στην πρωταρχική σχέση μητέρας βρέφους. Ισχυρίζεται ότι όταν κάποιος παρατηρεί το μωρό με τη μητέρα, είναι σα να βλέπει ένα άτομο. Με τον όρο της «αρκετά καλής μητέρας», βοηθάει το παιδί να αντέξει τη δυσφορία που θα νιώσει από την απουσία της και μάλιστα να διδαχτεί από αυτή.
- Ο ίδιος μίλησε για το **«μεταβατικό αντικείμενο»**(1950) θέλοντας να προσδιορίσει το αντικείμενο που μπορεί να προσδιορίσει το παιδί ως υποκατάστατο ενός προσώπου που λείπει (συνήθως της μητέρας). Το μεταβατικό αντικείμενο μπορεί να είναι ένα κουκλάκι, ένα πανάκι, ένα ρούχο της μητέρας κι αυτό του παρέχει ασφάλεια καθώς πιστεύει ότι διατηρεί επαφή με τη μητέρα ενώ αυτή απουσιάζει. Τα παιδιά που δεν μπορούν να παίξουν, δεν μπορούν να επεξεργαστούν την πραγματικότητα και θα μείνουν για πάντα εγκλωβισμένα στην παραφροσύνη “Το παιδί το παιχνίδι και η πραγματικότητα” (Winnicott, 2019).

Καλό απόγευμα!!!!

